

Forskrift om godtgjørelse til folkevalgte V 1.0

Forslag til vedtak:

- 1) Vefsn kommune legger vedlagte «Forskrift om godtgjøring til folkevalgte i Vefsn kommune» ut på høring.
- 2) Høringen kunngjøres på kommunens hjemmeside og på kommunens Facebook-side, samt sendes til alle berørte styrer, råd og utvalg. Høringsfristen settes til 6 uker etter at den er kunngjort.
- 3) Høringsuttalelser sendes skriftlig til Vefsn kommune.

Begrunnelse for vedtaket:

I henhold til lov om kommuner og fylkeskommuner kapittel 8, skal folkevalgtes rett til godtgjørelser fastsettes i form av forskrift. Det er kommunestyret selv som skal vedta forskriften.

Forvaltningsloven § 2 definerer en forskrift som en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet, og som er bestemmende for rettigheter eller plikter til et ubegrenset antall eller en ubestemt krets av personer.

Forskriften skal fastsettes i tråd med forvaltningsloven sine bestemmelser i kapittel VII. Kapitlet inneholder regler om utredningsplikt, forhåndsvarsling og uttalelser, formkrav og kunngjøring mv.

Det følger av forvaltningsloven § 37 at kommunestyret skal påse at saken er «så godt opplyst som mulig» før en forskrift blir vedtatt. Forskriften legges derfor ut på høring i seks uker.

Fakta:

«Forskrift – godtgjørelse ved kommunale ombuds og tillitsverv» ble vedtatt 30.10.2019 og siste gang revidert 19.05.2021.

Forskriften fremstår som noe tung å lese, og det er et ønske å revidere hele forskriften, med tanke på både et enklere språk og enklere oppsett av forskriften.

Det er oppdaget noen hull i forskriften, som er forsøkt lukket. Det er også nødvendig med en presisering på hvem forskriften gjelder for.

Valgutvalget har hatt flere arbeidsmøter der det er jobbet med revidering av forskriften, som nå skal sendes på høring.

Mye av innholdet er det samme, men med en annen ordlyd og oppsett.

I stedet for å ha informasjon om godtgjøring og frikjøp på to forskjellige plasser/punkter, har man her slått det sammen under samme paragraf. På den måten er det enklere å holde tråden i det, når man leser forskriften.

Konkrete endringer som er kommet frem i arbeidsmøtene til valgutvalget, er spesifisert nedenfor, under «Endringer».

Det følger av forvaltningsloven § 37 at saken skal være «så godt opplyst som mulig» før en forskrift blir vedtatt. Forvaltningsorganet skal som hovedregel sende forslaget til berørte virksomheter og organisasjoner for uttalelse før forskriften blir utferdiget, endret eller opphevet. Hensikten er å gi virksomhetene og organisasjonene som blir berørt, en mulighet til å fremme sine synspunkter. Det er opp til forvaltningsorganet å bestemme hvordan høringen skal gjennomføres. Høringen skal vanligvis være skriftlig, men organet kan samtykke i muntlige uttalelser. Det følger av samme paragraf at høring kan unnlates hvis det ikke er praktisk mulig eller at det anses åpenbart unødvendig mv.

Etter at forskriften har vært ute på høring skal kommunestyret vedta forskriften. Deretter skal den, i henhold til forvaltningsloven § 38 c), kunngjøres i Norsk Lovtidend.

Når det gjelder selve oppbyggingen av forskriften er den utformet i henhold til formkrav i forvaltningsloven.

Endringer

§ 6 Ordfører og varaordfører

Det er ryddet i oppsettet, slik at det skal være lettere å finne frem til det punktet man ønsker å vite noe om.

Spesielt for varaordfører

Varaordfører godtgjøres i inntil 60 % stilling.

Varaordføreres godtgjøring, beregnes ut fra 80 % av ordførers godtgjørelse. Dersom det avtales lavere stillingsandel reduseres godtgjørelsen tilsvarende.

Det utbetales ikke tapt arbeidsfortjeneste til varaordfører.

Videre tilføres det i forskriften at dersom varaordfører overtar ordførers hele og fulle arbeids- og ansvarsområde ved sykdom eller annet fravær med lengre varighet enn en måned (ikke ferie), utbetales 100% av ordførers godtgjørelse fra 1. dag.

I tillegg, blir de samme punktene om ettergodtgjøring, pensjon, sykdom, yrkesskade, permisjon og telefon med i forskriften, på lik linje som hos ordfører.

Siste avsnitt i § 6 er ny og utgjør en forskriftsfesting av gjeldende praksis.

§ 8 Utvalgsledere

Tidligere ble dette utbetalt 2 ganger i året, men det endres nå til å bli utbetalt hver måned. Dette vil være arbeidsbesparende for administrasjonen, både for sekretariatet og lønningskontoret.

I den gamle forskriften kunne utvalgsleder ta ut frikjøp 3,75 timer pr. 14 dag. Dette foreslås endret til 1 dag i måneden.

Selvstendig næringsdrivende og andre som ikke kan benytte seg av frikjøpsordningen, kan kreve en godtgjørelse per måned på 2,2 o/oo av ordførers godtgjørelse i stedet for frikjøp. I den gamle forskriften var dette beløpet på 1,1 o/oo av ordførers godtgjørelse, men dette virker urettferdig, siden gruppeledere i samme situasjon kan kreve 2,2 o/oo av ordførers godtgjørelse.

§ 9 Møtegodtgjørelse

I den gamle forskriften har det vært slik at møtedeltagere får en sum godtgjøring per møte de deltar i. For kommunestyret og formannskapet har godtgjøringen vært 0,9 o/oo av ordførers godtgjørelse. For 2023 tilsvarte dette kr. 1000, - per møte.

Utvalgene har hatt en lavere sats, 0,5 o/oo av ordførers godtgjørelse, som i 2023 tilsvarte kr. 560, -

Utbetaling av denne møtegodtgjørelsen har foregått slik at administrasjonen har gått gjennom samtlige oppmøteprotokoller to ganger i året, henholdsvis mai og november, slik at utbetalingen har kommet i juni og desember.

Det foreslås at forskriften endres slik at de folkevalgte selv sender inn møtelister/timeliste for å kunne motta møtegodtgjørelse. Lønningskontoret vil så utbetale ved neste ordinære lønningsdato og vil ikke måtte gjennomføre oppsummeringene to ganger i året. Dette vil også sørge for bedre kontroll og være arbeidsbesparende for administrasjonen.

Satsen for godtgjørelse foreslås økt til en godtgjøring per møte på 1.3 o/oo (kr. 1 480, -) for kommunestyret og formannskapet.

Utvalgene løftes tilsvarende til 0,9 o/oo (kr. 1000,-) per møte.

Krav til møtevarighet for å få utbetalt full møtegodtgjørelse endre til 3 timer, for møter som er kortere enn dette utbetales halv møtegodtgjørelse. I nåværende forskrift er denne grensen på 2 timer. Bakgrunnen er at de fleste møtene som burde komme inn under denne ordningen, har møtetid på 2,5 - 3 timer.

Det er lagt inn en setning som sier noe om at hvis leder har forfall til møte, utbetales det dobbel godtgjørelse til den som fungerer som leder i møte. Det har vært gjennomført ulik praksis på dette området og det er derfor hensiktsmessig å fastsette det i forskrift for likebehandling.

§ 10 Kontrollutvalget

I den gamle forskriften stod det at kontrollutvalgsleder kunne frikjøpes inntil 3,75 timer pr. 14 dag. Dette foreslås endret til 1 dag i måneden.

Selvstendig næringsdrivende og andre som ikke kan benytte seg av frikjøpsordningen, kan kreve en godtgjørelse per måned på 2,2 o/oo av ordførers godtgjørelse i stedet for frikjøp. I den gamle forskriften var dette beløpet på 1,1 o/oo av ordførers godtgjørelse, men dette virker urettferdig, siden gruppeledere i samme situasjon kan kreve 2,2 o/oo av ordførers godtgjørelse. Satsen endres derfor for kontrollutvalgets leder til å være 2,2 o/oo.

Godtgjørelse til de andre medlemmene i utvalget står beskrevet i et annet punkt. I den nye forskriften er hele kontrollutvalget tatt inn i samme paragraf, slik at det er mer oversiktlig.

§ 12 Tappt arbeidsinntekt

I den gamle forskriften punkt 1.7.1 omtales erstatning for tappt arbeidsinntekt. Disse avsnittene er tunge å lese, vanskelig å forstå, og det blandes med legitimert og ulegitimert tappt arbeidsfortjeneste i samme avsnitt.

Legitimert tappt arbeidsinntekt er et krav om utbetaling av tappt arbeidsinntekt der tapet er dokumentert. Dette kan skje ved at arbeidsgiver til den folkevalgte sender faktura til kommunen, eller ved at den folkevalgte legger frem dokumentasjon fra arbeidsgiver på timelønnen, samt en bekreftelse på at den folkevalgte har hatt permisjon uten lønn mens møte har pågått.

Ulegitimert tappt arbeidsinntekt er når den folkevalgte ikke kan dokumentere det faktiske tapet vedkommende lider ved å være på politiske møter. Dette kan være studenter eller andre uten fast jobb.

Selvstendig næringsdrivende

For selvstendig næringsdrivende kan det være utfordrende å dokumentere tapet de lider mens de er på politiske møter. I den gamle forskriften punkt 1.7.1 bokstav c står det at legitimert erstatning fastsettes på basis av skriftlig redegjørelse. Her kan det lett oppstå misforståelser på hva som er god nok redegjørelse.

Dette bør presiseres på en bedre måte.

Selvstendig næringsdrivende dokumenterer legitimerede krav med sitt skatteoppgjør. Fastsetting av dagsats skjer ved at pensjonsgivende inntekt fra skatteoppgjøret divideres med 230 virkedager (365 dager – lørdager/søndager – ferie – bevegelige helligdager).

For å finne timesatsen, divideres dagsatsen med 7,5 time.

Dersom det kan dokumenteres og sannsynliggjøres et større tap enn siste skatteoppgjør, kan formannskapet godta annen sats.

Særordning for landbruket

I tillegg, blir det opprettet en særordning for landbruket.

Særordningen går ut på at de som driver med landbruk får utbetalt 2,5 o/oo av ordførers godtgjørelse per møtedag. (kr. 2 768, - d.d.). Med å bruke ordførers godtgjørelse som utgangspunkt, vil satsen automatisk følge lønnsveksten.

Uføre

Uføre som får sin utbetaling fra NAV blir trukket det beløpet de får utbetalt i møtegodtgjørelse. For å ivareta denne gruppen, er det kommet inn et avsnitt i forskriften som sier at «dokumentert avkortning i offentlige trygde- og sosialytelser som følge av politiske verv dekkes fullt ut.»

Setningen er hentet fra Bystyret i Trondheim sin forskrift. Den ble innført der for mange år siden, som en sikkerhet hvis en folkevalgt kom i et uføre/baksmell med utbetaling av pensjon på grunn av godtgjøringer vedkommende hadde hatt i tiden som folkevalgt. Den er svært lite i bruk, men står der fortsatt som en sikkerhet.

I Trondheim er den ikke ment for å sikre at møtegodtgjørelsen skal komme i tillegg til trygden/pensjonen.

Hvorvidt en slik praktisering vil gjøre at NAV foretar ytterligere trekk i utbetaling, vites ikke. Hvis det skjer, kan det se ut til at utbetalingen går i en slags loop, og det gagnar ingen.

Fjernmøter via digitale møteportaler

Siden det er åpnet for fjernmøter i kommuneloven, er det naturlig å ha med et punkt om det i forskriften.

Reiseutgifter

Det er tatt inn et punkt om at det ikke kan kreves reiseutgifter for reiser kortere enn 10 km. Dette for å unngå mye administrativ jobb for korte reiser.

Det legges inn et unntak slik at folkevalgte som benytter egen bil til oppdrag eller befarings i regi av sitt verv fortsatt får dekket utgiftene uavhengig av distanse.

Dekning av andre utgifter

Det legges inn et eget punkt om at folkevalgte som allerede er innvilget permisjon uten lønn fra arbeidsgiver men som blir forhindret fra å møte av årsaker som må respekteres har representanten rett på å få dekket legitimert tap i inntekt.

Foreldrepermisjon

Dette punktet er tatt inn da det er naturlig at det står noe om det i forskriften.

Punkt 1.4.9 i den gamle forskriften - Vefsn kommunale boligstiftelse tas ut av forskriften da stiftelsen skal legges ned.

Punkt 1.5.3 i den gamle forskriften om møter som arrangeres på dager der medlemmer er frikjøpt godtgjøres med kr. 100,- Dette punktet tas ut da det ikke praktiseres.

Vurdering:

Det er et viktig prinsipp å ha med seg i jobben av revidering av forskriften om godtgjørelse, at folkevalgte ikke skal ha økonomisk gevinst eller tap på vervet de har påtatt seg.

Vervet som folkevalgt innebærer et stort ansvar for den enkelte. Vervet krever ikke bare at den enkelte holder seg oppdatert på dagsaktuelle saker, men medfører også en stor del arbeid i form av forberedelser til møter. Hvor det skal fremmes nye saker, forslag, interpellasjoner eller spørsmål krever dette ytterligere forberedelser. Sakene som skal vedtas er mange og ulike og krever forberedelser for å kunne komme til en så riktig beslutning som mulig. Saksdokumentene varierer for ulike møter og kan utgjøre fra 50 til flere hundre sider. Felles for alle sakene er at avgjørelsene medfører en forskjell for innbyggerne i kommunen. Arbeidet blir utført utenfor arbeidstid og legger beslag på mange fritidstimer. Enhver person som ønsker å bidra inn i politikken er klar over at arbeidstimene ikke er lønnet og at egeninnsats er nødvendig. Det er likevel et behov for at kommunen yter noe i godtgjørelse for den arbeidsmengde og ansvar den enkelte påtar seg.

De folkevalgte bruker tiden som politiker annerledes nå, enn for noen tiår tilbake i tid. Unge folkevalgte har valgt å ikke fortsette i politikken, fordi det kan være slitsomt å stå i vervet, og man må tåle å bli uthengt bl.a. på sosiale medier.

I 2021 opplevde 46 prosent av norske politikere trakassering i form av fysisk angrep, trusler om å bli skadet, skadeverk på eiendom eller direkte eller indirekte trusler på sosiale medier. Dette kom frem i en spørreundersøkelse på oppdrag fra politiets sikkerhetstjeneste, PST. Selv om det stort sett er stortingspolitikere og statsråder som er utsatt, skjer det også at lokalpolitikere opplever å få sterke mishagsytringer og hatmeldinger.

Det er derfor viktig at godtgjørelsen samsvarer med hele vervet de har påtatt seg, og den belastningen som følger med.

§ 6 Varaordfører

Valgutvalget har flere ganger diskutert godtgjørelsen til varaordfører. Fra administrasjonen har det vært fremsatt 4 ulike forslag.

Alternativ 1:

Frikjøp fra arbeidsgiver inntil 60 % pr. uke som varaordfører.

Årlig godtgjørelse varaordfører: 10 % av ordførers godtgjørelse. (d.d. kr. 110 719, -).

Dersom varaordfører overtar ordførers hele og fulle arbeids- og ansvarsområde ved sykdom eller annet fravær med lengre varighet enn en måned (ikke ferie), utbetales 100% av ordførers godtgjørelse fra 1. dag.

Varaordføreren opptjener sine pensjonsrettigheter i KLP's ordinære tjenstepensjonsordning og er innmeldt med kommunale rettigheter om yrkesskade.

Alternativ 2:

Frikjøp fra arbeidsgiver inntil 60 % pr. uke som varaordfører.

Årlig godtgjørelse varaordfører: 20 % av ordførers godtgjørelse. (d.d. kr. 221 438, -).

Dersom varaordfører overtar ordførers hele og fulle arbeids- og ansvarsområde ved sykdom eller annet fravær med lengre varighet enn en måned (ikke ferie), utbetales 100% av ordførers godtgjørelse fra 1. dag.

Varaordføreren opptjener sine pensjonsrettigheter i KLP's ordinære tjenstepensjonsordning og er innmeldt med kommunale rettigheter om yrkesskade.

Alternativ 3:

Varaordfører godtgjøres i 60 % stilling.

Varaordføreres godtgjøring, beregnes ut fra 80 % av ordførers godtgjørelse. (d.d. kr. 531 451,20)

Det utbetales ikke tapt arbeidsfortjeneste til varaordfører.

Dersom varaordfører overtar ordførers hele og fulle arbeids- og ansvarsområde ved sykdom eller annet fravær med lengre varighet enn en måned (ikke ferie), utbetales 100% av ordførers godtgjørelse fra 1. dag.

Varaordføreren opptjener sine pensjonsrettigheter i KLP's ordinære tjenstepensjonsordning og er innmeldt med kommunale rettigheter om yrkesskade.

Alternativ 4:

Varaordfører godtgjøres i 60 % stilling.

Varaordføreres godtgjøring, beregnes ut fra 100 % av ordførers godtgjørelse. (d.d. kr. 664 314, -)

Det utbetales ikke tapt arbeidsfortjeneste til varaordfører.

Dersom varaordfører overtar ordførers hele og fulle arbeids- og ansvarsområde ved sykdom eller annet fravær med lengre varighet enn en måned (ikke ferie), utbetales 100% av ordførers godtgjørelse fra 1. dag.

Varaordføreren opptjener sine pensjonsrettigheter i KLP's ordinære tjenstepensjonsordning og er innmeldt med kommunale rettigheter om yrkesskade.

Hvordan godtgjøres varaordfører i andre kommuner?

Det er stor variasjon i kommunene på hvor stor stillingsprosent varaordføreren har. I mindre kommuner, har varaordføreren gjerne en godtgjøring på 10 % av ordførers godtgjørelse, uten frikjøp, men får utbetalt tapt arbeidsfortjeneste hvis varaordfører må ta permisjon fra sin arbeidsplass.

I større kommuner, som f.eks. Rana, er varaordfører frikjøpt i 100 % stilling, med 80 % av ordførers godtgjørelse. (Her er ordførers godtgjørelse samme som komiteleder på Stortinget) I Steinkjer kommune, godtgjøres varaordfører i 60 % stilling, med en godtgjøring tilsvarende 80 % av ordførers godtgjørelse. I Narvik kommune er varaordfører frikjøpt i 100 %, som godtgjøres med 75 % av ordførers godtgjørelse.

Det jevne er at varaordfører har en noe lavere sats enn ordfører. I forslaget som ligger fra valgutvalget, er varaordfører på samme godtgjøringssats som ordfører.

Vurdering

Å endre til en fast godtgjørelse til varaordfører vil medføre bedre forutberegnelighet for både kommune og enhver som påtar seg vervet. Utover dette vil det medføre at varaordførere for fremtiden vil motta lik lønn for likt arbeid. Ulempen med å fastsette vil kunne være at noen med inntekt godt over gjennomsnittet vil unngå å søke et slikt verv. Den samme argumentasjon kan imidlertid benyttes om alle godtgjørelser for verv med fastsatt godtgjørelse som for eksempel ordfører eller stortingsmedlem. På den andre siden vil det kunne anses som svært urettferdig om en person mottar for eksempel 600 000,- etter frikjøp for å jobbe i en stilling mens den som overtar samme stillingen mottar for eksempel 300 000,- avhengig av hvilken jobb og ansettelsesform den har. Varaordførervervet vil være det samme. Det kan også stilles spørsmål om det er riktig at det ved frikjøp ikke skal være noen øvre begrensning, slik at kommunen risikerer å ha større utgifter til varaordfører enn ordfører.

Ser man fordelene og ulempene mot hverandre vil det klart gi et mest rettferdig resultat dersom varaordfører mottar en fast godtgjørelse fremfor frikjøp.

Ved å beregne lønn etter ordførers godtgjørelse unngås også diskusjoner om årlig justering. Vervet som varaordfører er et viktig verv, men det er fortsatt et klart skille mellom ordfører og varaordfører. Å fastsette samme timelønn for begge verv da de har ulikt ansvar kan være i strid med rettferdighetsfølelsen for flere.

Ordfører lønnes i dag med en godtgjørelse på 1 107 190 kr pr år. 80% av dette utgjør for en full stilling kr 885 752. Til sammenligning er medianlønnen i Norge pr 2023 kr 608 000, ifølge Statistisk sentralbyrå. Å beregne varaordførers godtgjørelse ut ifra en sats som ligger langt over medianlønnen i Norge kan ikke anses som urimelig for ansvaret stillingen medfører, beregningsmetoden er også i samsvar med det som benyttes i flere andre kommuner. Ved fullt uttak med 60% vil det utgjøre en sum på kr 531 451.

Det understrekes også at varaordførervervet pr i dag ikke er en fulltidsstilling.

§ 9 Møtegodtgjørelse

Det foreslås å øke satsene for kommunestyret og formannskapet til 1500 kr og for utvalgene til 1000 kr.

Vervet som folkevalgt innebærer et stort ansvar for den enkelte. Vervet krever ikke bare at den enkelte holder seg oppdatert på dagsaktuelle saker, men medfører også en stor del arbeid i form av forberedelser til møter. Dersom det skal forberedes spørsmål, nye saker, interpellasjoner eller andre forslag krever dette ytterligere forberedelse. Sakene som skal vedtas er mange og ulike og krever forberedelser for å kunne komme til en så riktig beslutning som mulig. Saksdokumentene varierer for ulike møter og kan utgjøre fra 50 til flere hundre sider. Felles for alle sakene er at avgjørelsene medfører en forskjell for innbyggerne i kommunen. Arbeidet blir utført utenfor arbeidstid og legger beslag på mange fritidstimer. Enhver person som ønsker å bidra inn i politikken er klar over at arbeidstimene ikke er lønnet og at egeninnsats er nødvendig.

Satsene for godtgjørelser gjenspeiler ikke innsatsen som legges ned og det er de heller ikke ment å gjøre. Økningen som er forslått vil medføre en økning av godtgjørelsene. For et kommunestyremøte foreslås økningen fra ca 1000 kr til 1500. Til sammenligning utgjorde medianlønnen i Norge 2023 ca kr 311 pr time. For den nåværende satsen vil det tilsvare 3,2 timer godtgjort og 4,8 timer etter ny. For utvalgene er det forslått å øke satsen fra ca kr 500 til kr 1000. Dersom dette skulle utgjort lønnet arbeid etter medianlønn ville timeantallet vært fra 1,6 timer til 3,2 timer.

Økningen vil med andre ord ikke ligge i nærheten av den tid som nedlegges i vervet til forberedelser, møter og innhenting av informasjon.

Selvstendig næringsdrivende og særordning landbruk

For selvstendig næringsdrivende blir det nå lagt opp til å bruke pensjonsgivende inntekt i selvangivelsen som grunnlag for å beregne tapt arbeidsfortjeneste.

Dette er en vanlig metode å bruke som dokumentasjon på tapt arbeidsfortjeneste, og det er en rettferdig metode.

For noen kan det være problematisk å vise til pensjonsgivende inntekt. Det kan være at man er to stykker som jobber på gården, men et enkeltmannsforetak kan bare stå på en person, så da faller den andre utenom.

Derfor ønsker valgstyret en særordning for landbruket.

Det er tatt utgangspunkt i satsen som Helgeland landbrukstjenester bruker i godtgjørelse til sine styremedlemmer. Styremedlemmene får utbetalt kr. 2 500,- i godtgjørelse, som skal dekke tapet gårdbrukerne pådrar seg med å ikke være på jobb. Videre er kr 2450,- det beløpet som dekkes for landbruksvikar en dag pr 01.01.2023.

Med det utgangspunktet, fungerer særordningen slik at de som driver med landbruk får utbetalt 2,5 o/oo av ordførers godtgjørelse per møtedag. (kr. 2 768,- d.d.). Med å bruke ordførers godtgjørelse som sats, vil den automatisk følge lønnsveksten.

Dekning av andre utgifter

Endringen er ment å sikre at representantene ikke lider tap i inntekt når representanten er innvilget permisjon uten lønn, men av årsaker som må respekteres blir forhindret fra å møte. Dette kan være for eksempel plutselig oppstått sykdom eller innstilte buss eller flyavganger.

Tvils- og fortolkningsspørsmål

Det er lagt inn et punkt som gir folkevalgte rett til å be om å få saker om tvil og fortolkning lagt frem for formannskapet for uttalelse.

Ikrafttredelse

Fra vedtaksdato.